

Riigikohus

Teie: 10.11.2022 nr 5-22-10/3

Meie: 30.11.2022 nr 8-
4/22/1437-5

Haridus- ja Teadusministeeriumi arvamus põhiseaduslikkuse järelevalve asjas nr 5-22-10

Austatud Riigikohtu esimees Villu Kõve

Täname Teid võimaluse eest esitada arvamus põhiseaduslikkuse järelevalve asjas, mille algatas Tallinna Halduskohus 04.10.2022. a kohtuotsusega haldusasjas nr 3-22-621, tunnistades põhiseadusega vastuolus olevaks Rae Vallavalitsuse 20.02.2018. a määruse nr 4 „Laste koolieelsesse lasteasutusse vastuvõtu ja sealt väljaarvamise kord“ (edaspidi *määrus*) § 5 lõike 1.

Haridus- ja Teadusministeerium on seisukohal, et määruse § 5 lõige 1 on asjassepuutuv norm. Tegemist on menetlusnormiga. Riigikohus on leidnud, et menetlusnormi korral tuleb normi asjassepuutuvust hinnata normi tegeliku asjas rakendamise järgi.¹ Rae Vallavalitsus ei rakenda määruse § 5 lõiget 1 põhiseaduskonformselt tõlgendades. Eraldades kõnealuse normi alusel lasteaiakohti, tugineb Rae Vallavalitsus koha andmisest keeldumisel sellele, et järjekord ei ole lapseni jõudnud või vabu kohti ei ole. Seega tõlgendab vallavalitsus määruse § 5 lõiget 1 kui lasteaeda vastuvõtmise tingimust. Nimetatud normi puudumisel ei saaks vallavalitsus järjekorra mitteedenemisele ega koha puudumisele tugineda ning peab lahendama lasteaiakoha taotluse koolieelse lasteasutuse seaduse (edaspidi *KELS*) alusel ja mõistliku aja jooksul sõltumata sellest, kas vallavalitsus peab lasteaiakohtade eraldamiseks järjekorda.

KELS § 15 lõige 4 sätestab, et laste lasteasutusse vastuvõtu ja sealt väljaarvamise korra kehtestab valla- või linnavalitsus. Nimetatud sättest tuleneb üheselt, et valla- või linnavalitsusel on õigus kehtestada vaid lasteasutusse vastuvõtmise ja sealt väljaarvamise kord (menetlus), mitte aga kehtestada lasteasutusse vastuvõtmise ja sealt väljaarvamise tingimusi. Riigikohus on selgitanud, et korra all tuleb mõista seda, kuidas toimub pöördumine lasteaiakoha saamiseks, kuidas pöördumisi menetletakse, ja muid tehnilisi küsimusi, mis puudutavad lasteaiakoha eraldamist või lasteaiast väljaarvamist. Seega tuleb korda mõista menetlusena.²

Kuna seadusandja ei ole volitanud valla- või linnavalitsust kehtestama lasteasutusse vastuvõtmise ja sealt väljaarvamise tingimusi, tuleb lasteasutusse vastuvõtmisel ja sealt väljaarvamisel lähtuda tingimustest, mille seadusandja on ise kehtestanud.

¹ RKPJKo 19.03.2014, [3-4-1-63-13](#), punktid 25 ja 28.

² Samas, punkt 27.

Põhiseaduse (edaspidi *PS*) § 3 lõike 1 esimene lause sätestab, et riigivõimu teostatakse üksnes põhiseaduse ja sellega kooskõlas olevate seaduste alusel. Sellest tuleneb seadusereservatsiooni põhimõte. PS § 154 lõige 1 näeb ette, et kõiki kohaliku elu küsimusi otsustavad ja korraldavad kohalikud omavalitsused, kes tegutsevad seaduste alusel iseseisvalt. See tähendab, et ka kohaliku elu küsimusi peab kohalik omavalitsus lahendama vastavuses seadusega.³

Haridus- ja Teadusministeerium leiab, et määruse § 5 lõige 1 on vastuolus PS § 3 lõikega 1 ja § 154 lõikega 1, kuivõrd 1) sellega on lubamatult kehtestatud lasteasutusse vastuvõtmiseks tingimused, mida KELS § 10 lõige 1 ei sisalda, 2) selle rakendamisel kitsendatakse isikutele KELS § 10 lõikes 1 antud õigusi.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Tõnis Lukas
minister

Kristel Möller
735 0102
kristel.moller@hm.ee

³ RKPJKo 19.03.2014, [3-4-1-63-13](#), punkt 30.